



ที่ กษ ๐๕๑๒.๓/๑๑๕๑

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. ๑๐๒๐๐

๒๕ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง รายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๓ (เรื่อง แนวทางการแก้ไข
ปัญหาการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด) GY-๐๗

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๒๑๙ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอเสนอเรื่อง รายงานผลการดำเนินงานตามมติ
คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๓ (เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ความเค็มในการ
เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด) เพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๓ เห็นชอบแนวทางการแก้ไข
ปัญหาการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด ตามมติของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม
แห่งชาติให้ระงับการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด หากกำลังอยู่ในระหว่างช่วง
ของการเพาะเลี้ยงให้ดำเนินการได้ในแต่ละช่วงและจับสัตว์น้ำให้แล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วัน ทั้งนี้ให้ยกเว้น
การเลี้ยงสัตว์น้ำในโรงเพาะฟักสัตว์น้ำ บ่อเลี้ยงสัตว์น้ำของทางราชการและสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำที่มี
อยู่แล้วในปัจจุบัน โดยไม่ให้มีการขยายพื้นที่เพิ่มขึ้นและต้องจัดให้มีระบบการบำบัดและควบคุมการปล่อย
น้ำทิ้ง ตลอดจนมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและพื้นที่
ใกล้เคียงด้วย โดยมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมประมงและกรมพัฒนาที่ดินศึกษา
จัดทำแผนแม่บทในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ รวมทั้งการศึกษาผลกระทบจากการใช้ความเค็ม
ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด และมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณา
เกี่ยวกับการจัดเตรียมมาตรการรองรับผลกระทบและมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากแนวทาง
การแก้ไขปัญหาการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๑.๒.๑ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๓ เรื่อง แนวทางการแก้ไข
ปัญหาการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด

๑.๒.๒ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๔ เรื่อง รายงานผลการ
ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๓ (เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้
ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด)

๑.๓ ผลการดำเนินงาน

๑.๓.๑ กรมประมงได้จัดทำแผนแม่บทการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศไทย ระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๔ - พ.ศ. ๒๕๕๘) โดยคำนึงถึงศักยภาพของพื้นที่และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และผ่านการทำประชาพิจารณ์รับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ ขณะนี้อยู่ระหว่างการปรับปรุงเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายประมงแห่งชาติเพื่อพิจารณาต่อไป

๑.๓.๒ กรมประมงได้จัดทำโครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดแล้ว พร้อมได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติการจัดสรรงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๔ ให้ชะลอการดำเนินการวิจัยผลกระทบจากการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดไว้ก่อน

๑.๓.๓ กรมประมงได้นำปัญหาความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๓ เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดเข้าพิจารณาในคณะกรรมการนโยบายประมงแห่งชาติ และที่ประชุมคณะกรรมการฯ มีมติให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้มีการทบทวนข้อกำหนดของกรมพัฒนาที่ดินที่เคยใช้ในการกำหนดเขตพื้นที่ระงับการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืดเมื่อปี ๒๕๔๑ ใหม่ ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๔ เห็นชอบในหลักการให้ผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจาก ๕ หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กรมประมง กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสถาบันการศึกษา ร่วมกันพิจารณาทบทวนข้อกำหนดดังกล่าว ในการนี้ กรมประมงและกรมพัฒนาที่ดินได้ร่วมกันร่างหลักเกณฑ์การกำหนดเขตพื้นที่น้ำจืดใหม่ พร้อมนำเสนอในการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณา และนำผลการประชุมร่วม ๕ หน่วยงาน เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงนามถึงคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาก่อนนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

๑.๓.๔ กรมประมงได้ดำเนินการจัดทำโครงการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด โดยแบ่งออกเป็น ๒ กรณี คือ กรณีแรกเป็นการเยียวยาสำหรับเกษตรกรผู้ต้องการเลิกอาชีพเลี้ยงกุ้งขาว และกรณีที่ ๒ เป็นการสนับสนุนให้มีการปรับเปลี่ยนเป็นการเลี้ยงสัตว์น้ำชนิดอื่นทดแทน พร้อมทั้งมีกิจกรรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเพื่อสามารถประกอบอาชีพในการเลี้ยงสัตว์น้ำอื่นได้ แต่การจัดทำโครงการดังกล่าว ยังมีปัญหาและอุปสรรคตามรายละเอียดในข้อ ๔

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

ตามหนังสือที่อ้างถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๒๑๙ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ เรื่อง การทบทวนแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการติดตามและการรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องสำคัญ (มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๐) ให้ทุกหน่วยงานที่มีการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรีรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะรัฐมนตรี อย่างน้อยทุก ๓ เดือน

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เป็นเรื่องเร่งด่วนเนื่องจากผู้เลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็มในพื้นที่น้ำจืดได้รับความเดือดร้อน และต้องการทราบความชัดเจนของภาครัฐในการแก้ไขและบรรเทาความเดือดร้อนจากปัญหาดังกล่าวโดยเร็ว

๔. สารสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมประมงพิจารณา จัดเตรียมมาตรการรองรับผลกระทบและมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด กรมประมงได้ดำเนินการแล้ว พบอุปสรรคในการดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ ความไม่ชัดเจนของเขตพื้นที่น้ำจืดที่ต้องประกาศแนบท้ายคำสั่งระงับการใช้ความเค็ม ในเขตพื้นที่น้ำจืด

สืบเนื่องจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๔ เรื่อง แนวทางการแก้ไข ปัญหาการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด ผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๕ หน่วยงาน ได้ร่วมกันพิจารณาทบทวนข้อกำหนดของกรมพัฒนาที่ดินที่เคยใช้ในการกำหนดเขตพื้นที่ระงับการเพาะเลี้ยง กุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืดเมื่อปี ๒๕๔๑ ให้สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ในการนี้ กรมประมงและกรมพัฒนาที่ดินได้ร่วมกันร่างหลักเกณฑ์การกำหนดเขตพื้นที่น้ำจืดใหม่ และนำเสนอ ในการประชุม ๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณา แต่การประชุมไม่สามารถสรุปความเห็นจากหน่วยงาน ที่ร่วมทบทวนได้อย่างเป็นเอกฉันท์ จึงไม่สามารถใช้เกณฑ์ใหม่ในการกำหนดพื้นที่ และเกณฑ์กำหนดเดิม เป็นเกณฑ์สำหรับการระงับการใช้ความเค็มในเขตพื้นที่น้ำจืดเฉพาะกุ้งกุลาดำ โดยปัจจุบันไม่มีการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ในเขตพื้นที่น้ำจืดแล้ว ส่วนการเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็มในปัจจุบันเป็นการเลี้ยงกุ้งขาวที่ใช้ความเค็มไม่เกิน ๕ ส่วนในพัน น้อยกว่าความเค็มที่เคยใช้เลี้ยงกุ้งกุลาดำซึ่งอยู่ในช่วง ๑๐ - ๑๕ ส่วนในพัน จึงทำให้เกิดปัญหา ต่อเนื่องในการปฏิบัติดังนี้

๔.๑.๑ การออกคำสั่งระงับการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด ของผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการแล้ว ๓๔ จังหวัด ปรากฏว่ามีเพียง ๓ จังหวัดเท่านั้นที่มีการเลี้ยงกุ้งขาว ในพื้นที่น้ำจืด คือ จังหวัดปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา และนครสวรรค์ มีเกษตรกรขึ้นทะเบียนกับกรมประมง จำนวน ๑๒๕ ราย พื้นที่เลี้ยง ๙๑๙ ไร่ จากการสำรวจของกรมประมง เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ พบว่า มีจังหวัดที่มีการเลี้ยงกุ้งขาวในพื้นที่น้ำจืด ที่จังหวัดยังมีได้ออกคำสั่งระงับฯ อีก ๑๘ จังหวัด มีเกษตรกร ขึ้นทะเบียนกับกรมประมง จำนวน ๓,๖๘๓ ราย คิดเป็นพื้นที่เลี้ยง ๔๖,๗๙๗ ไร่

๔.๑.๒ ผู้ว่าราชการจังหวัดบางจังหวัดที่ยังไม่ได้ออกคำสั่ง ได้ทำหนังสือขอหารือ แนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนในการออกคำสั่งดังกล่าวว่า จะต้องเข้าเงื่อนไขตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ กล่าวคือ เมื่อมีเหตุ ถูกฉีดยาหรือเหตุภัยอันตรายต่อสาธารณสุขอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติหรือภาวะมลพิษที่เกิดจากการ แพร่กระจายของมลพิษแล้วจึงออกคำสั่งระงับ รวมทั้งมีการสอบถามความคืบหน้าในการทบทวนเกณฑ์กำหนด พื้นที่น้ำจืดที่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิมที่กำหนดไว้เมื่อปี ๒๕๔๑ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจน ในเรื่องของหลักเกณฑ์ในการกำหนดเขตพื้นที่น้ำจืดแนบท้ายคำสั่ง

๔.๑.๓ การออกคำสั่งระงับการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด ตามความมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่มีข้อมูล ทางวิชาการด้านผลกระทบของการใช้ความเค็มต่อสิ่งแวดล้อมมาสนับสนุนอย่างชัดเจน กล่าวคือ การเลี้ยงกุ้ง ขาวในปัจจุบันใช้ความเค็มไม่เกิน ๕ ส่วนในพัน และส่วนใหญ่เลี้ยงในระบบปิด ซึ่งแตกต่างกับการเลี้ยงกุ้ง กุลาดำในอดีตที่ใช้ความเค็มสูงกว่า (๑๐ - ๑๕ ส่วนในพัน) และมีการเปลี่ยนถ่ายน้ำเป็นระยะ ดังนั้น การใช้

/เกณฑ์พื้นที่....

เกณฑ์พื้นที่น้ำจืดเดิมที่เคยบังคับใช้กับการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ จึงสร้างความไม่เป็นธรรมกับเกษตรกร ทำให้เกิดปัญหาทางการปกครองตามมา โดยหน่วยงานที่ออกคำสั่งและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการออกคำสั่งดังกล่าวอาจถูกเกษตรกรฟ้องร้องในการละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญ

๔.๒ ข้อคิดเห็นของเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบจากการระงับการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด และไม่ยอมรับมาตรการเยียวยาจากกรมประมง

๔.๒.๑ กรมประมงได้รับเรื่องร้องเรียนจากจังหวัดราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี ชัยนาท สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไทย โดยมีสาระสำคัญคือ เกษตรกรได้รับผลกระทบจากมติคณะรัฐมนตรีทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เห็นควรให้มีการชะลอการบังคับใช้มติคณะรัฐมนตรีจนกว่าจะมีการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมที่ชัดเจน และขอให้ภาครัฐปรับเปลี่ยนไปใช้มาตรการควบคุมระบบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีของกรมประมง โดยมีการยับยั้งและลงโทษเฉพาะผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๔.๒.๒ เกษตรกรทำเรื่องร้องเรียนมายังกรมประมงว่าเกษตรกรประกอบอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยสุจริต ไม่ได้เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรง อันเป็นเหตุต้องระงับการประกอบอาชีพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการสร้างรายได้เพื่อการดำเนินชีวิตของเกษตรกรอย่างมาก จากการศึกษาเบื้องต้นของกรมประมง ข้อมูลทางวิชาการไม่ได้บ่งชี้อย่างชัดเจนว่าการเลี้ยงกุ้งขาวโดยใช้ความเค็มต่ำในแต่ละพื้นที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และในการนี้กรมประมงและกรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำโครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด เพื่อให้ได้ข้อมูลทางวิชาการมาอธิบายสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกร โดยเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอสนับสนุนงบกลางในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม คณะรัฐมนตรีมีมติให้ชะลอโครงการศึกษา โดยให้พิจารณาทบทวนข้อกำหนดของกรมพัฒนาที่ดินที่เคยใช้ในการกำหนดเขตพื้นที่ระงับการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืดเมื่อปี ๒๕๔๑ ใหม่ ดังนั้น กรมประมงจึงยังไม่สามารถนำข้อเท็จจริงทางวิชาการที่เกี่ยวข้องการกับเลี้ยงกุ้งขาวและผลกระทบของการใช้ความเค็มที่เกิดขึ้นไปชี้แจงให้เกษตรกรเข้าใจจนเกิดการยอมรับมาตรการเยียวยาได้

๔.๒.๓ กรมประมงได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างสำรวจผู้เพาะเลี้ยงในพื้นที่ ๑๔ จังหวัด จำนวน ๙๖๕ ตัวอย่าง คิดเป็นพื้นที่เลี้ยง ๑๒,๖๙๑ ไร่ พบว่าเกษตรกรทั้งหมดไม่ยอมรับการช่วยเหลือเยียวยา แต่หากมีการออกคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดให้ระงับการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด และมีผลให้เกษตรกรต้องหยุดการเลี้ยงสัตว์น้ำดังกล่าว เกษตรกรมีความต้องการดังนี้

๔.๒.๓.๑ กลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ ๗๐ ของจำนวนที่สุ่มตัวอย่างทั้งหมด คิดเป็นพื้นที่เลี้ยง ๙,๓๑๒ ไร่ ต้องการความช่วยเหลือ แบ่งเป็น ๓ กรณี คือ ๑) จ่ายเงินชดเชย ๒) ปรับเปลี่ยนชนิดสัตว์น้ำ และ ๓) ปรับเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น ทั้งนี้เกษตรกรต้องการให้จ่ายเงินชดเชยในอัตราเฉลี่ย ๓๖๓,๗๙๗ บาท/ไร่ รวมเป็นเงินชดเชย ๓,๓๘๗.๖๘ ล้านบาท (หรือหากต้องชดเชยจากพื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบทั้งหมด จำนวน ๔๗,๗๑๗ ไร่ คิดเป็นมูลค่า ๑๗,๓๕๙.๓๐ ล้านบาท) ทั้งนี้ เนื่องจากการเลี้ยงกุ้งขาวมีมูลค่าการลงทุนค่อนข้างสูง ทั้งในเรื่องการขุดบ่อเลี้ยงและอุปกรณ์การเลี้ยง ประกอบกับมีภาระหนี้สินที่กู้ยืมมาเพื่อใช้ในการลงทุนดังกล่าว ซึ่งหากผู้ว่าราชการจังหวัดออกคำสั่งระงับการเลี้ยง เกษตรกรต้องการให้จ่ายเงินชดเชยครอบคลุมค่าลงทุนทั้งหมด รวมทั้งภาระหนี้สินที่มีอยู่ด้วย

/๔.๒.๓.๒ กลุ่มตัวอย่าง....

๔.๒.๓.๒ กลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ ๓๐ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด คิดเป็นพื้นที่เลี้ยง ๓,๓๗๙ ไร่ ยืนยันความประสงค์ไม่ต้องการรับการช่วยเหลือเยียวยาแม้กฎหมาย จะมีการบังคับใช้แล้วก็ตาม แต่ต้องการให้รัฐบาลทบทวนมาตรการนี้ใหม่ โดยเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวมีความเห็นว่า ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องข้อมูลวิชาการเกี่ยวกับผลกระทบของความเค็มจากการเลี้ยงกุ้งขาวต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีการกั้นคอกและใช้เฉพาะช่วงแรกที่ปล่อยลูกกุ้ง ระยะเวลาไม่เกิน ๑๐ วัน ทำให้ความเค็มตลอดระยะ การเลี้ยงมีความเจือจาง และเมื่อถึงเวลาจับกุ้ง ความเค็มในบ่อเลี้ยงจะมีค่าเข้าใกล้ ๐ ส่วนในพัน จึงไม่พบ ผลกระทบต่อพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้เกษตรกรบางส่วนยังมีความเห็นว่าควรให้มีการเลี้ยงต่อไปได้ แต่ต้อง มีการกำหนดเงื่อนไขในการเลี้ยงเพิ่มเติม เช่น เป็นการเลี้ยงระบบปิด และมีบ่อพักน้ำ รวมทั้งมีการตรวจฟาร์ม อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หากมีการออกคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ระงับการใช้ ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดนั้น เกษตรกรบางส่วนจะดำเนินการฟ้องศาลปกครอง เพื่อขอความเป็นธรรม และจะไม่ยุติการเลี้ยงจนกว่าจะมีคำสั่งศาลและคดีถึงที่สุดเท่านั้น

๔.๓ ความไม่ชัดเจนของจำนวนเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการออกคำสั่งระงับการใช้ ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด เนื่องจากร่างหลักเกณฑ์การกำหนดพื้นที่น้ำจืดใหม่อยู่ในขั้นตอน การพิจารณาของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี จึงมีผลทำให้ไม่สามารถกำหนดพื้นที่และ จำนวนเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ รวมทั้งกรอบเงินงบประมาณที่ภาครัฐจำเป็นต้องใช้ในการเยียวยาเกษตรกร

๔.๔ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การระงับการเลี้ยงกุ้งขาวในพื้นที่น้ำจืดโดยทันที จะส่งผลกระทบต่อภาพรวม ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างกว้างขวาง เนื่องจากมีภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมกุ้ง ตลอดสายการผลิตจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบและสูญเสียรายได้ ตั้งแต่ภาคการผลิต (โรงเพาะฟักลูกกุ้ง ฟาร์มเลี้ยง) ภาคการส่งออก (อุตสาหกรรมห้องเย็น) รวมไปถึงภาคธุรกิจต่อเนื่องด้วย เช่น การค้าปัจจัยการผลิต และแรงงาน จากการประมาณการเบื้องต้นคาดว่าผลกระทบด้านเศรษฐกิจมีมูลค่าไม่ต่ำกว่า ๑๓,๘๘๓ ล้านบาท/ปี นอกจากนี้ ผลผลิตกุ้งขาวที่เลี้ยงในพื้นที่น้ำจืดส่วนหนึ่งจำหน่ายภายในประเทศ จึงส่งผลกระทบต่อการบริโภค ในประเทศที่อาจต้องซื้อกุ้งขาวในราคาที่สูงขึ้น

๔.๕ ผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนอาชีพ

การระงับการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเลี้ยงกุ้งขาวนั้น จะส่งผลกระทบให้เกษตรกรต้องปรับเปลี่ยนอาชีพ แบ่งเป็น ๒ กรณี คือ ๑) กรณีปรับเปลี่ยน ไปเลี้ยงสัตว์น้ำชนิดอื่น ซึ่งในเบื้องต้นสัตว์น้ำที่มีความเป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยน คือ กุ้งก้ามกราม และปลานิล ซึ่งการปรับเปลี่ยนดังกล่าว คาดว่าเกษตรกรจะมีรายได้สุทธิลดลงเฉลี่ยประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท/ไร่/รุ่น เนื่องจาก การเลี้ยงกุ้งขาวมีรายได้สุทธิสูงกว่าการเลี้ยงกุ้งก้ามกราม และปลานิล นอกจากนี้เกษตรกรต้องมีการปรับตัว และเรียนรู้เพิ่มเติมทั้งด้านเทคนิคการเลี้ยงและด้านการตลาด ๒) กรณีปรับเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น ที่ไม่ใช่วิชาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เกษตรกรจะเสียโอกาสในการสร้างรายได้สุทธิจากการเลี้ยงกุ้งขาว ประมาณ ๓๔,๕๐๐ บาท/ไร่/รุ่น และต้องใช้เงินลงทุนในการปรับปรุงและกลบบ่อเลี้ยง ประมาณ ๒๕,๐๐๐ บาท/ไร่

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

เพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดทราบผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี
ดังกล่าวข้างต้น ตามแบบรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ



(นายธีระ วงศ์สมุทร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมประมง

สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๖๑ ๔๖๗๘

โทรสาร ๐ ๒๕๖๑ ๐๗๘๖

E-mail jutark@yahoo.com